

Handläggare: Kristofer Wallin
Telefon: 08-508 33 621

Till
Utbildningsnämnden
2013-04-18

Riktlinjer för enskild pedagogisk omsorg

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

1. Utbildningsnämnden godkänner riktlinjer för rätt till bidrag för enskild pedagogisk omsorg.
2. Utbildningsnämnden uppdrar åt utbildningsförvaltningen att successivt uppdatera riktlinjerna på grund av förändringar i lag, författningar och statliga eller kommunala bestämmelser.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Johanna Engman
Avdelningschef

Sammanfattning

Den 1 juli 2011 började en ny skollag tillämpas. Nämnden beslutade därför den 16 juni 2011 om riktlinjer för fristående förskola, fristående friliggande fritidshem och enskild pedagogisk omsorg som var anpassade till den nya skollagen. Den 4 september 2012 fastställde Skolverket allmänna råd för pedagogisk omsorg. Förvaltningen har därför anpassat nämndens riktlinjer till dessa allmänna råd.

Förvaltningen förelår samtidigt att nämnden godkänner vissa modifieringar som gjorts i riktlinjerna. I riktlinjerna har vad som gäller för barngruppernas lämpliga sammansättning och storlek förtydligats. Förvaltningen föreslår vidare att antalet barn i det som benämns övrig pedagogisk omsorg begränsas.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner de riktlinjer som biläggs i detta tjänsteutlåtande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utbildningsförvaltningens tillhandahållaravdelning.

Bakgrund

Redan 2009 infördes i den tidigare skollagen (1985:1100) begreppet pedagogisk omsorg. Därmed togs det äldre begreppet "familjedaghem" bort ur lagstiftningen. I den nya skollagen (2010:800) finns bestämmelser för pedagogisk omsorg i kapitel 1, 2, 25, 26, 28 och 29.

Enligt regeringens proposition 2009/10:165 är pedagogisk omsorg ett samlingsbegrepp för familjedaghem, flerfamiljssystem och liknande verksamheter. Kraven på pedagogisk omsorg anges i ovanstående kapitel i skollagen men preciseras i det 25 kapitlets 2, 6 – 14 §§.

Den 4 september 2012 fastställde Skolverket allmänna råd för pedagogisk omsorg (SKOLFS 2012:90). I de allmänna råden betonas följande

1. Huvudmannen bör säkerställa att barnets särskilda rättigheter så som de beskrivs i barnkonventionen tillgodoses i verksamheten.
2. Huvudmannen bör säkerställa att personalen har förutsättningar att bedriva verksamheten så att den stimulerar och utmanar barnens utveckling och lärande samt förbereder barnen för fortsatt lärande, till exempel genom personalens kompetens, relevanta material och redskap samt lokalernas utformning.
3. Huvudmannen bör ha fungerande rutiner för att uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling och säkerställa att personalen har kompetens för att ge sådan omsorg till barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling, att barnen förbereds för fortsatt lärande.
4. Huvudmannen bör säkerställa att lokalerna är trygga, säkra och hälsosamma för barn att vistas i, samt utformade så att de möjliggör en varierad verksamhet, som stimulerar barns lärande och utveckling såväl enskilt som i grupp.
5. Huvudmannen bör anpassa barngruppens sammansättning och storlek så att det enskilda barnets och gruppens behov kan tillgodoses, samt vid utformningen av barngruppen ta hänsyn till faktorer som personalens kompetens, barnens ålder, barn med annat modersmål än svenska, barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling, lokalernas storlek och utformning.

barnens närvarotider, samt förhållandet mellan personalens egna barn och andra barn i gruppen.

6. Huvudmannen bör anställa den som har utbildning med inriktning mot barn eller erfarenhet av att arbeta med barn i de åldrar som det gäller, och ge personalen möjligheter till kompetensutveckling och pedagogisk handledning.
7. Huvudmannen bör i sin systematiska uppföljning och utvärdering kartlägga verksamhetens förutsättningar och genomförande, analysera kvaliteten och bedöma verksamhetens utvecklingsbehov, med utgångspunkt i analysen och i dialog med personalen planera och besluta vilka områden som behöver utvecklas för att stimulera barnens utveckling och lärande, samt följa upp att formerna för barnens delaktighet och medverkan i uppföljning och utvärdering är anpassade till deras ålder och mognad.

Huvudmannens skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål bör omfatta en tydlig anvisning om hur barn och vårdnadshavare kan lämna klagomål på verksamheten och hur dessa hanteras, samt en tydlig ansvarsfördelning över vem eller vilka hos huvudmannen som har ansvaret för att ta emot och utreda klagomål. Huvudmannens information om rutiner för klagomål bör vara tillgänglig för alla berörda genom olika informationskanaler, och anpassas utifrån barns och vårdnadshavares olika förutsättningar.

8. Kommunen bör i sin information om verksamhetsformen pedagogisk omsorg klargöra skillnader gentemot skolformen förskola och verksamhetsformen fritidshem, samt informera om att pedagogisk omsorg kan bedrivas i olika former.
9. Kommunen bör ha tydliga riktlinjer för beslut om rätt till bidrag för enskilt bedriven pedagogisk omsorg, göra en så kallad vandelsprövning av den eller de som ansöker om bidrag, utöva sin tillsyn regelbundet, ha fungerande rutiner för hur tillsynen utförs och dokumenteras, samt ha fungerande rutiner för hur råd och vägledning ges inom ramen för tillsynen.

Skolverkets allmänna råd för pedagogisk omsorg är rekommendationer om hur kommuner, enskilda huvudmän och personal kan eller bör handla för att uppfylla kraven i bestämmelserna. Allmänna råd syftar till att påverka utvecklingen i en viss riktning och till att främja en enhetlig rättstillämpning. Råden bör alltså följas om inte kommuner, enskilda huvudmän och personal handlar på ett annat sätt som gör att kraven i bestämmelserna uppfylls.

Förskolans läroplan (Lpfö98) ska vara vägledande för all pedagogisk omsorg. Det är därför viktigt att huvudmannen för verksamheten säkerställer att personalen är förtrogen med innehållet i såväl förskolans läroplan som skollagens bestämmelser.

Punkter som förtydligats och reviderats i förhållande till tidigare riktlinjer

Familjedaghem

För att betraktas som familjedaghem kan verksamheten maximalt ha 6 barn inskrivna. För kortare tid kan dock ett sjunde barn skrivas in om det finns särskilda skäl för detta.

I hittillsvarande riktlinjer anges att ett familjedaghem inte bör ha fler än 5 barn inskrivna och att ett familjedaghem maximalt kan ha 6 barn för att vara familjedaghem. Den föreslagna förändringen görs för att anpassa riktlinjerna till en praxis avseende antal barn i familjedaghem, som existerar sedan många år, samtidigt som utbildningsförvaltningen genom en förstärkt tillsyn och en aktivering av nedanstående samrådsförfarande har fått förbättrade instrument att garantera verksamhetens kvalitet.

Antalet inskrivna barn beslutas av utbildningsförvaltningen efter dialog med huvudmannen. En utökning av antalet personal i familjedaghemmet kan i särskilda fall bli nödvändig med hänsyn till barngruppens sammansättning och storlek.

Om ett beslut om rätt till bidrag (godkännande) inte tydligt anger ett maximalt antal platser gäller följande. Efter samråd med huvudmannen beslutar utbildningsförvaltningen om vad som är en barngrupps lämpliga sammansättning och storlek för den enskilda verksamheten innan eventuella överenskommelser om inskrivning av barn görs.

Flerfamiljssystem

Ett flerfamiljssystem kännetecknas av att föräldrar, genom exempelvis en gemensam ekonomisk förening eller ett handelsbolag, bildar ett "flerfamiljssystem". Antalet inskrivna barn i en sådan verksamhet beslutas av utbildningsförvaltningen efter dialog med huvudmannen om inte beslutet om rätt till bidrag tydligt anger vad som gäller.

Övrig pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg som inte är familjedaghem eller flerfamiljssystem benämns övrig pedagogisk omsorg. För att bedriva övrig pedagogisk omsorg med fler än 6 barn inskrivna krävs att minst två personer arbetar i verksamheten. Övrig pedagogisk omsorg kan maximalt ha 12 barn inskrivna. Förvaltningen kan besluta att för en kortare tid ett trettonde barn skrivs in om det finns särskilda skäl för detta.

Om ett beslut om rätt till bidrag (godkännande) inte tydligt anger ett maximalt antal platser gäller följande. Efter samråd med huvudmannen beslutar utbildningsförvaltningen om vad som är en barngrupps lämpliga sammansättning och storlek för den enskilda verksamheten innan en överenskommelse om inskrivning av barn görs.

Lämplig sammansättning och storlek av barngrupp

I Stockholms stads beslut om rätt till bidrag (godkännande) för pedagogisk omsorg anges i de flesta fall att barngruppens storlek fastställs i samråd med ansvarig handläggare. Hur antalet barn i en grupp fastställs framgår av riktlinjerna. (Maximalt 6 barn i ett familjedaghem och maximalt 12 barn i övrig pedagogisk omsorg.) Antalet barn som fastställs i samråd med ansvarig handläggare, eller genom att ett fast barnantal anges i godkännandet, får inte överskridas oavsett om inskrivna barn är folkbokförda i Stockholms stad eller inte.

Villkoret för en verksamhet att ha maximalt antal barn inskrivna i förhållande till givet godkännande och stadens riktlinjer är att barngruppen uppfyller skollagens krav på lämplig sammansättning och storlek. Detta innebär att en verksamhet under vissa omständigheter inte kan skriva in barn upp till det maximala antal som anges i givet godkännande och stadens riktlinjer. Beslut om detta fattas av utbildningsförvaltningen utifrån kriterier för vad som kännetecknar en grupps lämpliga sammansättning och storlek, kriterier som förvaltningen skapat med utgångspunkt i skollagen, Skolverkets allmänna råd och stadens riktlinjer.

För kortare tid kan ett barn, utöver det i godkännandet och stadens riktlinjer angivna maximala antalet platser, skrivas in om det finns särskilda skäl och möjlighet till det. Beslut om detta fattas av utbildningsförvaltningen.

Utöver gruppens storlek ska enligt skollagen och Skolverkets allmänna råd även gruppens sammansättning vara lämplig. I ovan nämnda kriterier för en grupps lämpliga sammansättning och storlek anger förvaltningen utifrån pedagogiska och barnsäkerhetsmässiga bedömningar det maximala antalet barn under två respektive tre år som får skrivas in i en barngrupp. Under kortare tid kan avvikelser från detta medges.

Kriterierna för barngrupps lämpliga sammansättning och storlek används med regelbundenhet av förvaltningen som utgångspunkt för samrådsförfarandet med anordnarna vid fastställandet av barngrupps lämpliga sammansättning och storlek.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

1. Utbildningsnämnden godkänner riktlinjer för rätt till bidrag för enskild pedagogisk omsorg.
2. Utbildningsnämnden uppdrar åt utbildningsförvaltningen att successivt uppdatera riktlinjerna på grund av förändringar i lag, författningar och statliga eller kommunala bestämmelser.

Bilaga: Enskild pedagogisk omsorg, riktlinjer för rätt till bidrag.